

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 6 juni 1955

*'s Morgens te 11 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Trêveszaal.

Aanwezig: De Minister-President Drees en de Ministers Algera, Beel, Beyen, De Bruijn, Cals, Donker, Kernkamp, Van de Kieft, Luns, Mansholt, Staf, Suurhoff, Van Thiel, Witte (alleen bij de middagvergadering) en Zijlstra.

Voorts is in de middagvergadering aanwezig Staatssecretaris Van den Berge (bij de punten 2 en 3).

Secretaris: J.Middelburg.

3. *Buitenlands beleid*

b. *Publicatie van het Witboek inzake mishandeling van Nederlandse gevangenen in Indonesië*

Minister *Luns* deelt mede, dat het Witboek betreffende de mishandeling van Nederlandse gevangenen in Indonesië, waarover spreker reeds enkele malen in de Ministerraad heeft gesproken, binnen enkele dagen gedrukt zal zijn. Van Roijen heeft geadviseerd, dat spreker de volgende week in New York een persconferentie zal houden en dan dit Witboek tevens zal uitreiken. De Hoge Commissaris Van Bylandt heeft echter in een telegram bezwaar tegen publicatie van het Witboek gemaakt, aangezien hem dit prematuur en inopportuun lijkt. Tegenover dit oordeel van de Hoge Commissaris staan de meningen van Minister Beyen en spreker en van de andere adviseurs van Buitenlandse Zaken, waarbij men er o.a. de nadruk op legt, dat deze feiten bekend moeten worden, terwijl de betrekkingen met Indonesië niet gemakkelijk nog slechter kunnen worden.

Minister *Van Thiel* voegt aan de uiteenzetting van Minister Luns nog een punt toe. Er zijn ongeveer 90.000 Nederlanders in Indonesië, van wie verwacht wordt, dat er in de komende tijd 50.000 of 60.000 naar Nederland komen. Men kan bij deze Indische Nederlanders in Indonesië een angstpsychose waarnemen. Velen van hen, die met het laatste schip in ons land aankwamen, bleken hun betrekkingen in Indonesië te hebben opgezegd. Spreker meent, dat deze psychose niets te maken heeft met de wijze van verzorging hier te lande of met de werkelijke toestand in Indonesië. De eerste zorg op Maatschappelijk Werk is om tot een temporisering van de overkomst naar Nederland te komen. Achter het vraagstuk van deze overkomende Indische Nederlanders ligt het probleem van hen, die Indonesisch staatsburger zijn geworden, maar eveneens naar Nederland willen komen. Spreker knoopt hierbij aan, dat daarnaast het vraagstuk van de Ambonezen in ons land staat, die elk jaar met 1000 à 1200 aangroeien. Voor hen zal de huisvesting uitgebreid moeten worden, waarvoor opnieuw een bedrag (f. 8 à f. 10 mln.) nodig is.

Minister *Beel* is van mening, dat, als de verhoudingen met Indonesië slechter worden een volledig samenspel van de Regering met de Hoge Commissaris nodig is. Spreker zou het beter hebben geacht als in deze moeilijke situatie de Hoge Commissaris voor nader overleg naar Nederland was gekomen. Er komt een moment, dat met publicatie van het Witboek niets meer te bereiken is.

Minister *Van de Kieft* staat niet geheel aan de zijde van Minister Beel; overzee blijkt zowel in egerings- als in handelskringen de opvatting steeds anders dan hier lande. Men zal echter niet altijd moeten ingaan op wat men overzee voorstelt. Spreker acht het ook enigszins gevaarlijk al te grote waarde te hechten aan de bezwaren, die de Hoge Commissaris thans noemt. Op een gegeven ogenblik zal men duidelijk moeten maken op welke wijze de Nederlandse gevangenen zijn mishandeld. Dit zal men moeten zien als een cri de coeur van de Nederlandse Regering over wat men Nederlanders aandoet; zij moet dan opkomen voor het betrachten van menselijkheid tegenover de eigen landgenoten.

(Zie vervolg middagvergadering)

Middagvergadering

3. *Buitenlands beleid*

b. *Publicatie van het Witboek inzake mishandeling van Nederlandse gevangenen in Indonesië (Vervolg.)*

Minister *Zijlstra* acht publicatie van het Witboek een belangrijke daad, waarvan niemand weet hoe het uitpakt. Het is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid voor de Ministers van Buitenlandse Zaken, maar toch van de allure van een Kabinetszaak, zodat spreker wel graag iets over de inhoud van het Witboek had gezien.

Minister *Beyen* wijst er op, dat er verwarring bestaat over de vraag waar het over gaat. De Hoge Commissaris denkt vooral aan de invloed van publicatie op het proces-Jungschläger, maar publicatie heeft in het bijzonder betekenis met het oog op de toekomst. Het enige, dat tot de publieke opinie in het buitenland is doorgedrongen, is de weigering door Indonesië van een visum aan Curtis Bennet. Spreker is daarom van oordeel, dat met publicatie niet moet worden gewacht. Minister *Donker* sluit zich hierbij aan. Het enige, dat men kan doen, is de wereldopinie activeren. De Nederlandse Regering zal er dan op moeten wijzen, dat men in Indonesië niet met dergelijke methoden mag werken. Minister *Kernkamp* voegt hieraan toe, dat dit niet alleen in de Westerse landen speelt, maar ook in de Oosterse landen. De Staatslieden van enkele Oosterse landen waren geschokt, toen zij de feiten hoorden, reeds voor de conferentie van Bandung. De presentatie van het Witboek zou spreker aan Minister Luns willen overlaten.

Minister *Luns* merkt in zijn antwoord op, dat de Hoge Commissaris reeds in Maart van de publicatie van het Witboek afwist en informeel nog eerder. Zijn adviezen inzake de inhoud zijn ook gevolgd. Mr. Bouman heeft sterk aangeraden deze gegevens te publiceren. Ook dient te worden bedacht, dat het in de Eerste Kamer gelukt is een zwaardere motie dan thans is aanvaard achterwege te laten blijven. Maandenlang is met de Indonesische Regering vertrouwelijk over deze zaken gesproken. Bij de conferentie van Bandung heeft de Indonesische Minister-President in antwoord op vragen o.a. van Kotelawala van Ceylon geantwoord, nog nooit van mishandelingen van Nederlandse gevangenen te hebben gehoord. Niettemin zijn alle feiten ook aan de Indonesische Regering bekend. De *Minister-President* concludeert na een korte verdere bespreking, dat de Raad van gevoelen is, dat het Witboek thans gepubliceerd moet worden.
